İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 16 Güz Sayı:32 2017/2 s.95 -106

SERMAYE ŞİRKETLERİNE YÖNETİM KAYYIMI ATANMASINI GEREKTİREN HALLER

Prof. Dr. Şükrü YILDIZ*

ORCID ID No: 0000-0002-1064-9319

Özet

Uygulamada, yönetim kayyımı gerektirecek hallerden hiçbirisi olmamasına rağmen pay sahipleri tarafından mahkemelerden ortağı oldukları sermaye şirketlerine kayyım tayin edilmesi talep edilmektedir. Ancak, sermaye şirketlerine yönetim kayyımı atanabilmesi için bunun şartlarının bulunması zorunludur. Bu şartlardan en önemlisi sermaye şirketlerinin yönetim organlarının olmaması ya da seçilememesi sebebiyle şirket hakkında fesih davasının açılması veya şirketin iflas erteleme talebinde bulunmasıdır. Diğer yandan sulh ceza hakimi de bir tedbir olarak suç işleme şüphesiyle sermaye şirketlerine yönetim kayyımı tayin edebilir. Öte yandan, Kanun koyucu, şahıs şirketlerinde, hakime, görevden aldığı müdürün yerine bir yönetim kayyımı tayin etme yetkisi verdiği halde, sermaye şirketlerinde böyle bir yetkiyi vermemiştir. Bu çalışmada, pay sahiplerinin hangi durumlarda kayyım tayini talep edebilecekleri ve özellikle bu bakımdan 6102 sayılı TTK'daki düzenlemeler incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: *Kayyım, Yönetim Kayyımı, Sermaye Şirketi*

CONDITIONS THAT REQUIRE APPOINTMENT OF A MANAGEMENT ADMINISTRATOR FOR THE CAPITAL COMPANITES

ABSTRACT

In practice, shareholders requesting appointment of a management administrator to the company, eventhough there is no valid case for appointment. However, in order to appoint a management administrator to the capital companies, certain conditions should have occurred. The most important one of those conditions is initiating a law suit for termination of the company due to the absence or election of the governing bodies of the capital companies. In addition to that, the Court of Peace will appoint an administrator to the capital companies in case of a suspicion of misconduct. On the other hand, in the company of persons, the lawmaker gives the authority to the judge to appoint a managerial administrator in place of the manager who is discharged; such authority has not given in the capital companies. In this study, the conditions in which the shareholders can demand the appointment of an administrator and the arrangements in the TCC 6102 are examined in this regard.

Keywords: *Administrator, Management Administrator, Capital Company.*

* İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi

I. SERMAYE ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ YAPISI

A. GENEL OLARAK

Türk hukukunda, ticaret şirketleri esas olarak şahıs şirketleri ve sermaye şirketleri olarak iki grupta toplanmaktadır. 6102 sayılı TTK m. 124/2 'de kolektif şirket ile komandit şirket şahıs, anonim, sermayesi paylara bölünmüş komandit ve limited şirketin ise bir sermaye şirketi olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu düzenleme kâğıtta kalmamakta, kanunun birçok maddesinde türe göre farklı düzenlemeler öngörülmüş bulunmaktadır[1].

B. TEMEL ÖZELLİKLERİ

Sermaye şirketlerinde, ortakların kimlik, kişilik ve ilişkileri değil, sermayeler ön plana çıkmıştır[2]. Bu nedenle sermaye şirketlerinde ortaklar değil, bunların şirkete getirdiği ve şirkette sahip oldukları sermaye önemlidir. Öte yandan şirketin borçları nedeniyle ortakların sorumluluğu sınırlı ve kural olarak şirkete karşıdır. Bu şirketlere girmek, çıkmak veya pay devir etmek şahıs şirketlerine göre daha kolaydır[3].

Ayrıca, kişi ortaklıklarının tüzel kişiliğinin bulunmasına rağmen organları olmadığı halde, sermaye şirketlerinin, irade ve karar organı olarak genel kurulu ile yönetim ve temsil organı olarak yönetim kurulları veya müdürleri bulunur. Bunlar anılan şirketlerin zorunlu organlarını oluşturur. Bütün pay sahiplerinin katılması ile oluşup karar alan genel kurulun toplanmaması veya yönetim ve temsil organı olan yönetim kurulu üyelerinin ya da müdürlerin seçilmemesi sermaye şirketlerinin fesih nedeni olarak kabul edilmiştir (TTK m. 530, TTK m. 636/2).

Sermaye şirketlerinde genel kurul kararları için şahıs şirketlerinin aksine, oybirliği değil ağırlaştırılmış da olsa oy çokluğu yeterlidir. Çoğunluk hesaplanırken, kişi sayısına değil, kural olarak her bir ortağın şirkette sahip olduğu sermaye tutarına bakılır. Bu nedenle sermaye şirketlerinde "sermaye payı kadar söz sahibi olma kuralı" geçerlidir.

---

[1] **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu,** Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden yazılmış 13. Baskı, İstanbul 2014, s.87 N.120c.
[2] **Mehmet Bahtiyar,** Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 12. Baskı, İstanbul 2017, s.5
[3] **Bahtiyar,** s. 6

Bir sermaye şirketi olan anonim şirkette genel kurulun devredilmez yetkileri 6102 sayılı TTK m. 408'de, limited şirkette genel kurulun devredilmez yetkileri ise TTK m. 616'da sayılmıştır[4]. Böylelikle sermaye şirketlerinde pay sahiplerinin, pay sahipliği haklarını genel kurulda kullandıkları anlaşılmaktadır.

Önemle ekleyelim ki, genel kurul tarafından kanuna uygun olarak alınan kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri ile şirket organlarını ve şirket tüzel kişiliğini bağlar.

Sermaye ortaklıklarında, sermaye çoğunluğu ile karar alınması, yani çoğunluk ilkesinin geçerli olması münferit pay sahipleri ile azınlık pay sahiplerinin çoğunluk gücüne karşı korunması hususunu gündeme getirmiş ve kanun koyucuları bu konularda hüküm koymaya sevk etmiştir.

Bu çerçevede, 6102 sayılı TTK'da her bir pay sahibine, kanuna, ana sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararının iptalini; emredici kurallara aykırı, vazgeçilmez hakları ihlal eden genel kurul kararların ise butlanını dava etme imkanı verildiği gibi, anonim şirkette yönetim kurulu üyeleri ile yöneticilerin, limited şirkette ise müdürlerin şirketi ve pay sahiplerini zarara uğratan işlemlerine karşı da onlar aleyhine hukuki sorumluluk davası açma imkanı getirilmiştir[5].

Yine anonim ve limited şirkette, organ eksikliği veya haklı sebeplerin varlığı halinde azınlığın ya da her bir ortağın şirketin feshini dava etme hakkı bulunmaktadır.

Ayrıca anonim ve limited şirkette her bir ortak, yönetim kurulunun veya müdürün veya müdürler kurulunun bulunmaması veya toplanamaması ya da toplanıp karar alamaması durumunda, mahkemeye müracaatla, kendisine

---

[4] Gerçekten de, TTK 408 maddenin 2. fıkrasında, şirket ana sözleşmesini değiştirmek, **yönetim kurulu üyelerini seçmek, mali haklarını belirlemek onları ibra etmek, görevden azletmek,** denetçiyi seçmek, finansal tabloları onaylamak, kar üzerinde tasarrufta bulunmak, şirketin feshine karar vermek, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışını onaylamak" genel kurulun devredilmez yetkileri olarak sayılmıştır.
TK m. 616 f. 2 de ise şirket ana sözleşmesini değiştirmek, **yönetim organı olan müdürleri atamak ve görevden almak**, denetçiyi seçmek, bilançoyu onaylamak ve kar dağıtımına karar vermek, pay devirlerini onaylamak, bir ortağın şirketten çıkartılması için mahkemeden talepte bulunmak, **şirketin feshine karar vermek** yetkisi genel kurulun devredilmez nitelikteki mutlak yetkileri arasında gösterilmiştir

[5] **Şükrü Yıldız,** TTK Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 266.

genel kurulu toplantıya çağrı yetkisinin verilmesi, bilgi alma talebinin, yönetim kurulu veya müdür ya da genel kurul tarafından karşılanmaması halinde bilgi alma ve inceleme hakkının verilmesi için mahkemeden talepte bulunabilir.

Diğer yandan, limited şirketlere mahsus olmak üzere, kanun koyucu her bir ortağa, sebeplerin varlığını ileri sürerek şirketten çıkarılmasına karar verilmesi davası açabilme imkanı verdiği gibi, yine haklı sebeplerin varlığında yöneticinin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteme hakkını da tanımıştır (TTK m.630/2).

Önemle ifade edelim ki, anılan bu son hükümde sadece "Her ortak haklı sebeplerin varlığında, yöneticilerin yönetim hakkının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını mahkemeden isteyebilir" kuralı öngörülmüş,

Diğer bir ifadeyle, kanunun kollektif şirketler için getirdiği benzer nitelikteki TTK m. 235 hükmünde yer alan "Haklı sebeplerin varlığı halinde temsil yetkisi bir ortağın başvurusu üzerine mahkemece kaldırılabilir. Gecikmesinde tehlike bulunan hallerde mahkeme temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebilir. Kayyımın atanmasını, görevlerini, mahkemece verilen temsil yetkisini ve bunların sınırlarını mahkeme resen tescil ve ilan ettirir." kuralına, limited şirketin sermaye şirketi niteliği dikkate alınarak, TTK m. 639/2 de yer verilmemiştir[6]. TTK m. 235 hükmü yeni olup 6102 sayılı TTK ile hukukumuza girmiştir.

Her iki sermaye şirketinde de, (limited şirkette, anonim şirket hükümlerine atıfla) esas sermayenin en az %10'una sahip azınlığa, finansal tabloların görüşüldüğü genel kurul toplantılarını bir ay erteleme, özel denetçi talep etme, kuruluştaki sorumluluğun sulh ve ibra yolu ile ortadan kaldırılmasına engel olma, genel kurulu toplantıya davet veya gündeme madde ilave ettirme gibi azınlık hakları da tanınmıştır.

Böylece kanun koyucu, sermaye şirketlerinin özelliklerini dikkate alarak, pay sahiplerini, azınlığı ve şirket tüzel kişiliği ile şirket alacaklılarını koruyan özel hükümler getirmiştir. Kanunda pay sahibine ve azınlığa tanınan

[6] 6762 sayılı TTK m. 543, limited şirketler için, "Ortaklara ait idare ve temsil selahiyetlerinin kaldırılması hakkında kollektif şirkete dair 161 ve 162 inci madde hükmü tatbik olunur" kuralını öngörmüştü.
Oysa, 6102 sayılı TTK'da bu hususa ilişkin olarak kollektif şirket hükümlerine yapılan bir atıf bulunmamaktadır.

dava haklarının hepsi birbirinden farklıdır. O sebeple her bir davanın dava şartı diğerinden farklılıklar göstermektedir.

II. YÖNETİM KAYYIMLIĞI

A. GENEL OLARAK

Bir kimseye ait olan veya sahipsiz malların yönetimi için atanan kayyıma yönetim kayyımı denir. Yönetim kayyımlığı TMK m. 427'de, Aile Hukuku Kitabının "Vesayet" kısmında düzenlenmiştir. Vesayet hukuku kişisel veya ekonomik olarak yardıma ihtiyaç duyan gerçek ya da tüzel kişilere gereken hukuki korumayı sağlar[7]. Anılan TMK m. 427'ye göre:

Vesayet makamı yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır ve özellikle aşağıdaki hallerde yönetim kayyımı atayabilir.

1. Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse,

2. Vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa,

3. Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılarsa,

4. Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa,

5. Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa."

B. TÜZEL KİŞİLERE YÖNETİM KAYYIMI ATANABİLECEK HALLER

Yönetim kayyımı atanabilecek hallerin ortak özelliği bir malvarlığı unsurunun bulunması ve bu malvarlığının yönetimden yoksun kalmasıdır. Malvarlığındaki yönetimsizlik, gerçek kişilerde malvarlığını yöneten kişinin ölümü veya malvarlığını yönetmesinde engellerin ortaya çıkmasından, tüzel kişilerde ise organ eksikliğinden kaynaklanmaktadır[8].

[7] **İsmail Kayar,** "İflasın Ertelenmesinde Kayyımlık", Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, C.2 İstanbul 2007, s.1905.

[8] **Ferah Türkoğlu,** "Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2010/2, s. 139.

Yönetim kayyımının görev ve yetkileri TMK m. 460/1'de "Kayyım bir malvarlığının yönetim ve gözetimi ile görevlendirilmiş ise yalnız o malvarlığının yönetimi ve korunması için gerekli olan işleri yapabilir" şeklinde belirlenmiştir.

III. SERMAYE ŞİRKETLERİNE, YÖNETİM KAYYIMI ATAMA ŞARTLARI

A. TTK HÜKÜMLERİNE GÖRE

a. Genel Olarak

6102 sayılı TTK'da sermaye şirketlerinde yönetime dışarıdan müdahaleye, yani şirkete mahkemece yönetim kayyımı atanmasına olanak sağlayan açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır.

aa. Şahıs Şirketlerinde

Buna karşılık, kollektif ve komandit şirkette (TTK m. 317-318 atfıyla), uygulanacak TTK m. 235 hükmü ile kanun koyucu, haklı sebeplerin varlığı halinde temsil yetkisinin bir ortağın başvurusu üzerine mahkemece kaldırılabilmesine, gecikmesinde tehlike bulunan hallerde ise mahkeme temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebilmesine izin vermiştir. Bu maddeye göre, mahkeme, kayyımın atanmasını, görevlerini, mahkemece verilen temsil yetkisini ve bunların sınırlarını resen tescil ve ilan ettirir. Diğer bir ifade ile şahıs şirketlerinde mahkemenin bu şirketlere yönetim kayyımı atama yetkisi kanunda açıkça öngörmüştür.

Önemle belirtelim ki, bu hüküm şahıs şirketlerinin hukuki niteliğine uygun bir çözüm getirmektedir. Zira şahıs şirketlerinde de şirketin temsilcisinin esas sözleşme ile atanması zorunludur. Bu temsilcinin görevden alınması için sözleşmenin değişmesi, yani oybirliğine ihtiyaç vardır. Oybirliğinin sağlanamadığı durumlarda ise ortakların temsilciyi görevden alması söz konusu olamayacak ve istenmeyen temsilcinin yaptığı hukuki işlemlerden şirketle birlikte diğer ortaklar ikinci dereceden de olsa müteselsil ve sınırsız olarak sorumlu olacaktır. Kanun koyucu şahıs şirketlerinin bu özelliğini dikkate alarak, 6102 sayılı TTK aldığı yeni bir hükümle ve ortakları koruyucu bir bakış açısıyla haklı sebeplerin varlığında, mahkemeye açıkça, ihtiyati

tedbir olarak temsil yetkisini kaldırıp temsil yetkisini bir kayyıma verme yetkisi tanımıştır[9].

a. Sermaye Şirketlerinde

Sermaye şirketlerinde kayyım atanması ile ilgili olarak, kanunda bulunan tek madde, azınlık pay sahiplerinin genel kurulu toplantıya mahkeme marifeti ile çağrısını düzenleyen TTK m. 412 hükmüdür. Madde *"... Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek ve kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir **kayyım atar**. Kararda kayyımın görevlerini ve toplantı için gerekeli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir."* şeklinde düzenlenmiştir. Ancak buradaki kayyımlık bir yönetim kayyımlığı değildir.

Bununla birlikte farklı kanunlarda, sermaye şirketlerine mahkeme marifetiyle yönetim kayyımı atanmasına olanak veren üç değişik sebep hüküm altına alınmıştır[10]. Bunlar;

- Ceza hukuku alanında bir koruma tedbiri olarak yönetimin kayyıma devri,
- İflasın ertelenmesi davası açılmasında yönetimin kayyıma devri,
- Organ eksikliği sebebiyle yönetimin kayyıma devri

olarak sayılabilir.

B. CEZA HUKUKU ALANINDA KORUMA TEDBİRİ OLARAK YÖNETİM KAYYIMI ATANMASI

Ceza soruşturması veya kovuşturması aşamasında atanacak kayyım ile ilgili olarak CMK m. 133 hükmü şu şekildedir:

Şirket yönetimi için kayyım tayini Madde 133 – (1) Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; **soruşturma ve kovuşturma** sürecinde, hâkim veya mahkeme, **şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir**. Atama kararında, yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın ona-

[9] **Abuzer Kendigelen,** Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. Tıpkı Bası, İstanbul 2016, s.199.
[10] **Ahmet Battal,** Kayyım Denetimindeki Anonim Şirketin Yönetimi, TFM 2016/1, s. 24

yına bağlı kılındığı veya **yönetim organının yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiği açıkça belirtilir**. **Kayyım tayinine ilişkin karar, ticaret sicili gazetesinde ve diğer uygun vasıtalarla ilan olunur**.

Bu hükme göre, suçun şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde bir sermaye şirketine yönetim kayyımı atanabilecektir. Bu durumda **yönetim kayyımını atama yetkisi ceza hâkimine ya da mahkemesine aittir**. Hâkim ya da mahkeme soruşturma veya kovuşturma sürecinde sermaye şirketine, şirket işlerinin tümüyle yürütülmesiyle ilgili olarak yönetim kayyımı atayabilecek ve yönetim organının yetkilerinin tümüyle kayyıma verildiğini atama kararında açıkça belirtecektir[11].

C. İFLASIN ERTELENMESİ DAVASINDA YÖNETİM KAYYIMI ATANMASI

İflasın ertelenmesi davasında atanacak yönetim kayyumu ile ilgili olarak İİK m. 179/a hükmü şu şekildedir:

Erteleme tedbirleri: Madde 179/a-

"Mahkeme, iflâsın ertelenmesi isteminde bulunulması üzerine, envanter düzenlenmesi ve yönetim kurulunun yerine geçmesi ya da yönetim kurulu kararlarını onaylanması için derhal bir kayyım atar; ayrıca şirketin ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli diğer önlemleri alır. Kayyımın atanmasına ilişkin karar, kayyımın mahkemece belirlenmiş görevleri ve temsil yetkisi ile bunların sınırları ve iflâsın ertelenmesine ilişkin talep 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usul ile mahkeme tarafından ilân ve ticaret siciline tescil ettirilir. Mahkeme bu arada erteleme talebini karara bağlar. İflâs ertelenmişse kayyım her üç ayda bir şirketin projeye uygun olarak iyileştirme gösterip göstermediğini mahkemeye rapor eder, mahkeme bu rapor üzerine veya gerek gördüğünde alacağı bilirkişi raporuna göre, erteleme istemini değerlendirir ve iyileştirmenin mümkün olamayacağı kanaatine varırsa erteleme kararını kaldırır.

[11] **İsmail Dursun,** "Ceza Muhakemesinde Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini ve Nitelikleri", Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 20, S. 3 2014, s. 63 vd.; **Uğur Ersoy**, "Bir Koruma Tedbiri Türü Olarak Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini" (TCK m. 133), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, s. 3393 vd.

Hükümden de anlaşılacağı üzerine, iflasın ertelenmesi talebinde, mahkeme envanter düzenlemesi ve yönetim kurulunun yerine geçmesi için derhal bir yönetim kayyımı atayabileceği gibi, yönetim kurulu kararlarının onaylanması içinde denetim kayyımı atayabilir. Şirkete denetim ya da yönetim kayyımlarından birisini tercih etme yetkisi mahkemenin takdirinde bulunmaktadır. Ancak bu durumda yönetim kayyımı atanmasının şartı şirketin iflas erteleme talebiyle mahkemeye başvurmasıdır[12].

D. MEDENİ KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE ŞİRKETİN ORGANSIZ KALMASI DURUMUNDA YÖNETİM KAYYIMI ATANMASI

Bu sebeplerden üçüncüsü, TMK m. 427/4'te gösterildiği şekilde şirketin organsız kalmasıdır. Esasen organsız kalmak hem anonim hem de limited şirket için bir fesih sebebidir. Bu şirketlere yönetim kayyımı atanabilmesi için öncelikle şirketin yönetim organından yoksun kalması ve bu yoksunluğun başka bir yolla giderilememesi zorunludur. Anonim şirkette genel kurulun toplanmaması, eğer yönetim kurulu varsa ve süresi de dolmamışsa, şirkete yönetim kayyımı atanmasının sebebi sayılamaz[13].

TTK m. 530 anonim şirketlerde, 636/2 ise limited şirketlerde organ yokluğunu ve bunun sonuçlarını düzenlemiştir. TTK m. 636/2'ye göre;

"(2) Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan veya şirket alacaklılarından birinin şirketin feshini istemesi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, müdürleri dinleyerek şirketin, durumunu Kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler, buna rağmen durum düzeltilmezse, şirketin feshine karar verir.

(4) Fesih davası açıldığında mahkeme taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir."

Hükmünü içermektedir.

[12] **Ayşe Gülin Güralp,** "İflasın Ertelenmesinde Kayyım Atanması", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005, C.7, s. 57-78.; Cenk Akil, İflasın Ertelenmesinde Muhafaza Tedbirleri- Özellikle kayyımlık-Batider, Mart 2009, CXXV. Sayı 1, s.229 vd.; Kayar, s. 1905 vd., **Battal,** 23 vd.

[13] **Alper Gümüş**, Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık, İstanbul, 2006, s. 105; **Utku**, s. 141.

Maddede mahkemenin gerekli önlemleri alabileceği belirtilmiş, fakat hangi tedbirleri alacağı gösterilmemiştir. Ancak, organ boşluğu nedeniyle açılan fesih davasında, yönetim kurulunun olmaması veya seçilememesi durumunda talep üzerine şirkete yönetim kayyımı atanmasına karar verebilecektir[14].

Kanun koyucu anonim şirketlerde yönetim kayyımı atanabileceğini TK m. 530/2'de sadece organ yokluğu haline hasrettiği halde, limited şirkette hem organ yokluğu hem de haklı nedenlerle açılan fesih davasında, taraflardan birisinin istemi üzerine gerekli önlemleri alma, bu arada yönetim kayyımı atayabilme yetkisini mahkemeye vermiş görülmektedir (TTK m. 636/4).

Anonim şirketlerde ise kayyım tayini, şirket organlarındaki yoksunluk sonucu ortaya çıkan yönetim boşluğunun başka yollardan giderilememesi şartına bağlıdır.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 3.10.1985 tarih ve E.1985/4821, K.1985/5036 tarihli;

"Hakimin hangi hallerde şirketin idaresi konusunda tedbir alabileceği TTK 435 maddesinde gösterilmiştir. Bu hallerden birisi de şirketin organlarından birisinin eksik olmasıdır. Sulh Hukuk Mahkemesince davalıların talebi ile davalı şirketin organsız kaldığı gerekçesiyle 3 kişilik kayyım heyeti tayin edilmiştir. Oysa olayımızda bu şart gerçekleşmiş değildir. Yönetim kurulu üyelerinden birinin mahkumiyeti nedeniyle organsız kalmaz. Yönetim kurulu üyesinin azalığının düşmesi halinde ana sözleşmenin 11. Maddesi aracılığıyla TTK m. 315. Maddesi gereğince yönetim kurulunun onun yerine geçici olarak bir ortağı ilk genel kurula kadar seçmesi mümkün olduğuna göre organsızlık söz konusu değildir. Bu itibarla mahkemenin yasal şartları taşımayan kayyım tayini kararını iptal etmesi sonucu itibariyle doğrudur" (www.kazanci.com.tr).

şeklindeki kararında bu durum açıkça ifade edilmiştir.

SONUÇ

Uygulamada, pay sahipleri açtıkları davalarda yönetim kayyımı gerektirecek hallerden hiçbirisi olmamasına rağmen, mahkemelerden ortağı oldukları sermaye şirketlerine kayyım tayin edilmesini talep etmektedirler.

[14] Yargıtay 11. HD'nin 21.1.1982 tarih ve E.1982/5597, K.1982/15, Utku, s. 141, dpn. 36'dan naklen.

Oysa, yukarıda da incelendiği üzere, sermaye şirketlerine yönetim kayyımı atanabilmesi için bunun şartlarının bulunması zorunludur. Bunlardan birincisi sermaye şirketlerinin yönetim organlarının olmaması ya da seçilememesi sebebiyle şirket hakkında fesih davasının açılmasıdır. Yönetim organı eksikliği nedeni ile fesih davası açılmamışsa, ya da şirket iflasın ertelenmesi talebi ile mahkemeye başvurmamışsa, sermaye şirketinin kötü yönetimini gerekçe göstererek yönetim kayyımı talebinde bulunmak mümkün değildir. Bu talebi kabul eden mahkeme hükmünün ise hiçbir kanuni dayanağı olmayacaktır.

Bu nedenle, şirketin azınlık payına sahip davacıların şirket genel kurulunda alınan kararların kendisini zarara uğrattığı gerekçesine dayanarak, sermaye şirketlerinin yapısına tamamen aykırı, kanununda yer verilmeyen bir talebi ileri sürerek mahkemeden şirkete yönetim kayyımı talep etmesi hukuka uygun bulunmamaktadır.

Önemle ekleyelim ki, sermaye şirketlerinde önemli olan unsur sermayedir. Sermaye çoğunluğuna sahip olanlar şirketi yönetir, politikalarını belirler. Genel kurulda alınan her kararın pay sahiplerinin hepsini memnun etmesi beklenemez.

Yöneticilerin kötü yönetiminin yaptırımı ise, hem anonim hem de limited şirkette onlar aleyhine hukuki sorumluluk davası açmak olabilir. Yine kanun koyucu, limited şirkette her pay sahibine haklı nedenlerle yöneticiler hakkında görevden alma davası açma hakkı vermiştir. Ancak kanun koyucu, şahıs şirketlerinde olduğu gibi, hakime görevden aldığı müdürün yerine bir yönetim kayyımı tayin etme yetkisi tanımamıştır. Bu nedenle 6102 sayılı TTK'nın hiçbir maddesinde, ortaklardan birisinin genel kurulun ya da müdürün aldığı kararla şirketi veya pay sahiplerini zarara uğratması durumunda, mahkemeden yönetim kayyımı talep edebileceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Abuzer Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. Tıpkı Bası, İstanbul 2016,

Ahmet Battal, Kayyım Denetimindeki Anonim Şirketin Yönetimi, TFM 2016/

Alper Gümüş, Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık, İstanbul, 2006

Ayşe Gülin Güralp, İflasın Ertelenmesinde Kayyım Atanması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005, C.7

Cenk Akil, İflasın Ertelenmesinde Muhafaza Tedbirleri- Özellikle kayyımlık-Batider, Mart 2009, CXXV. Sayı 1

Ferah Türkoğlu, Anonim Ortaklıklarda Organ Boşluğu ve Ortaklığa Kayyım Atanması, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2010/2

İsmail Dursun, Ceza Muhakemesinde Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini ve Nitelikleri, Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 20, S. 3 2014

İsmail Kayar, İflasın Ertelenmesinde Kayyımlık, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, C.2 İstanbul 2007

Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 12. Baskı, İstanbul 2017

Reha Poroy/Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden Yazılmış 13. Baskı, İstanbul 2014,

Şükrü Yıldız, TTK Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku, İstanbul 2007, s. 266.

Uğur Ersoy, Bir Koruma Tedbiri Türü Olarak Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini (TCK m. 133), Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi Dergisi, C.65, S.4